

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 69. Quid præterea notandum sit circa tempus, quo fieri debet restitutio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

aliam personam interpositam, v.g. Confessariū.²²

II. Possessor malæ fidei, v. g. fur, debet suis²² sumptibus ad eum locum rem deferre, ubi alter²² habiturus fuisset, si non fuisset ablata, destructa,²² vel iniquè detenta; deductis tamen expensis,²² quas alter eam servando, vel deferendo debuif²² set facere. Excipe, nisi transferendo deberet²² plus impendere, quàm res valet: tunc enim ple-²² rumque ex præsumpta mente Domini posset re-²² stituere pauperibus, vel in usus pios. *Bon. to. 2. d. 1.*²²
*q. un. p. 5.*²²

III. Bonæ fidei possessor satisfacit, si restituat²² in loco, ubi rem possidet.²²

IV. Debita ex contractu, eo loco & tempore²² solvi debent, de quo inter partem conventum²² fuit expressè, vel tacitè. v. *Less. l. 2. c. 15. n. 53.*²²
*& Bon. l. c.*²²

V. Si quis possit quàm primùm restituere to-²² tum, ad id tenetur: Si tamen alter dilatione non²² pateretur ulterius damnum, aut non notabile,²² non facile arguendus esset gravis peccati is, qui²² cū proposito satisfaciendi differret, aut paulatim²² per partes solveret. *V. Bon. de contr. d. 1. q. 6. p. un.*²²

VI. Qui scit se teneri ad restitutionem, & cùm²² possit in vita, non vult restituere, nisi in articulo²² mortis, vel post mortem per hæredes, absolvi²² non debet, nec potest: quia semper est in actua-²² li peccato, & impœnitens. *Sal. Snyr. Bon. Trull. l.*²²
*7. c. 14. d. 10. n. 12.*²²

A D D E N D A.

Q. 69. Quid præterea notandum sit circa tempus, 356
quo fieri debet restitutio. *R. Seqq. §. 1.* Per se loquen-
do, non esse mortale differre restitutionem ad
breve

breve tempus dictum est p. 1. n. 1002. Quando-
nam sit obligatio restituendi, si ex dilatione secu-
ta sint damna, habet *Busenb.* hic, & aliqua addita
sunt supra n. 252.

357 §. 2. Si debitor, cum possit, absque justa causa
nolit totum restituere sed per partes, *S. Anton.*
Nav. Ang. & alii apud *Castrop.* de Just. d. 1. p. 18.
n. 1. dicunt Confessarium posse id permittere &
absolvere; *Mol. Sot. Bonac. Castrop.* n. 2. *Dian.* p.
2. t. 6. R. 5. *Lugo* d. 20. n. 214. *Ills.* t. 4. d. 3. n.
235. rectè dicunt Confessarium posse quidem id
permittere, quia est præsumpta voluntas domi-
ni, ut, si debitor nolit aliter, saltem sic restituat;
sed addunt non debere absolvi, quia vult conti-
nuare iniuriam quoad partem, ad cuius solutio-
nem differendam dominus manet invitus; & ita
innuitur *L. Tutor, §. Lucius, ff. De usuris, & L. 3. ff.*
Familia erciscundæ, quia certum est, inquit *Lugo* n.
211., debita, præsertim ex delicto, esse statim
solvenda, etiam si per partes sint contracta; acci-
piendo *Tò statim*, non mathematicè sed morali-
ter, pro mora tam brevi, ut dominus credatur
non fore rationabiliter invitus, est autem ratio-
nabiliter invitus, si diu differatur etiam partis
solutio, quia posset intervenire casus, impotentia,
immutatio voluntatis, vel aliud periculum non
recipiendi rem suam: atque ideo notant DD.
communiter cum *Mol. Lugo, Tamb. Ills.* n. 231.,
quia hæredes, præsertim Magnatum, negligentibus
esse solent in restitutione vel indaganda obliga-
tione restituendi, si homines in periculo mortis
constituti possint sine incommodo gravi resti-
tuere, non esse absolvendos, si obligationem il-
lam velint rejicere in hæredes, sic enim expo-
nunt

nunt creditores periculo proximo iniustorum damnorum : si tamen esset periculum scandali vel infamiæ, aut alia gravis causa, differri posset restitutio post mortem facienda per alium, *Nav. Bonac. Lugo n. 212.*

§. 3. *Nav. & Sot.* dicunt eum, qui restituere non potest, teneri elicere propositum restituendi, quando poterit; sed hoc negant *Azor, Rebell.* alique communius, quia sufficit non habere voluntatem injustè retinendi; nec præceptum iustitiæ obligat ad tale propositum, sed tantum ad restitutionem, per quam solam positam habetur æqualitas : notat tamen rectè *Lugo n. 215.*, ut quis absolvi possit, debere habere tale propositum, saltem in confuso, quia debet habere propositum servandi omnia præcepta, inter quæ etiam est præceptum restituendi, quando poterit.

§. 4. Si tempus seu terminus ad solvendum sit præfixus in favorem debitoris, ut nempe non cogeretur citius, potest debitor cedere iuri suo & anticipare restitutionem, quam creditor tenebitur acceptare : si autem fuit præfixus in favorem creditoris, debitor non potest anticipare restitutionem, quia ageret contra ius creditori datum, *Bonac. de restit. d. 1. q. 6. Lugo n. 217.* alique : In utroque autem casu, quando debitor semper fuit paratus restituere, aut rem restituendam deposuit in præsentia testium apud Judicem vel alium tutum hominem, non tenetur compensare damna, si quæ ex dilatione sequantur, *L. Si soluturus 39. ff. De solutionibus, & L. Acceptam, Cod. De usuris.*

§. 5. Dilatio restitutionis incipit esse leviter vel graviter peccaminosa, prout minus vel magis exten-

extenditur ultra tempus debitum, debentque omnia damna per iniustam dilationem causata compensari, non aliter ac si res debita fuisset ex delicto: iustæ autem causæ differendi, & excusantes à compensatione damnorum secutorum sunt, 1. Si creditor ipse fit in mora, quia solutionem acceptare noluit aut procul discessit non constituto procuratore, qui solutionem admitteret: 2. Si possit opponi iusta exceptio, v. g. quia creditor ipsi vicissim debet & non solvit, L. *Sciendum*, ff. *De usuris*, L. *Quod te mihi* ff. *Si certum petatur*. 3. Si restitui non possit absque scandalo, infamia gravi, damno notabili &c. ut colligetur ex dicendis à n. 409.

361 Q. 70. *Quid addendum sit circa locum, quo fieri debet restitutio.* &c. Seqq. §. 1. Si dominus migrarit aliò, & plus expendisset rem illam tum deferendo secum, quàm iniquus detentor nunc expendat, ut remittat, *Rebell.* negat hunc posse sibi detrahere hunc excessum, quia non debet ex suo delicto lucrum reportare: *Bonac.* & alii affirmant posse, faventque *Vasq.* & *Dicast.* de restit. d. 11. n. 104., quia lucrum illud non est immediatè ex delicto, sed ex circumstantia loci: *Lugo* d. 20. n. 182. probabiliùs sic distinguit, si diminutio sumptuum proveniat ab industria detentoris, aut quia utitur occasione minùs carâ, quam alii communiter non habent, aut quia vicinior est loco, ubi dominus est, potest sibi retinere, quia non tenebatur peculiarem industriam adhibere, nec dominus jus habet lucrandi expensas aliò qui faciendas per viam ordinariam: si autem inde est, quia pretium traiectionis rerum, v. g. pretium cambiù vel vecturæ decrevit, debitor
non